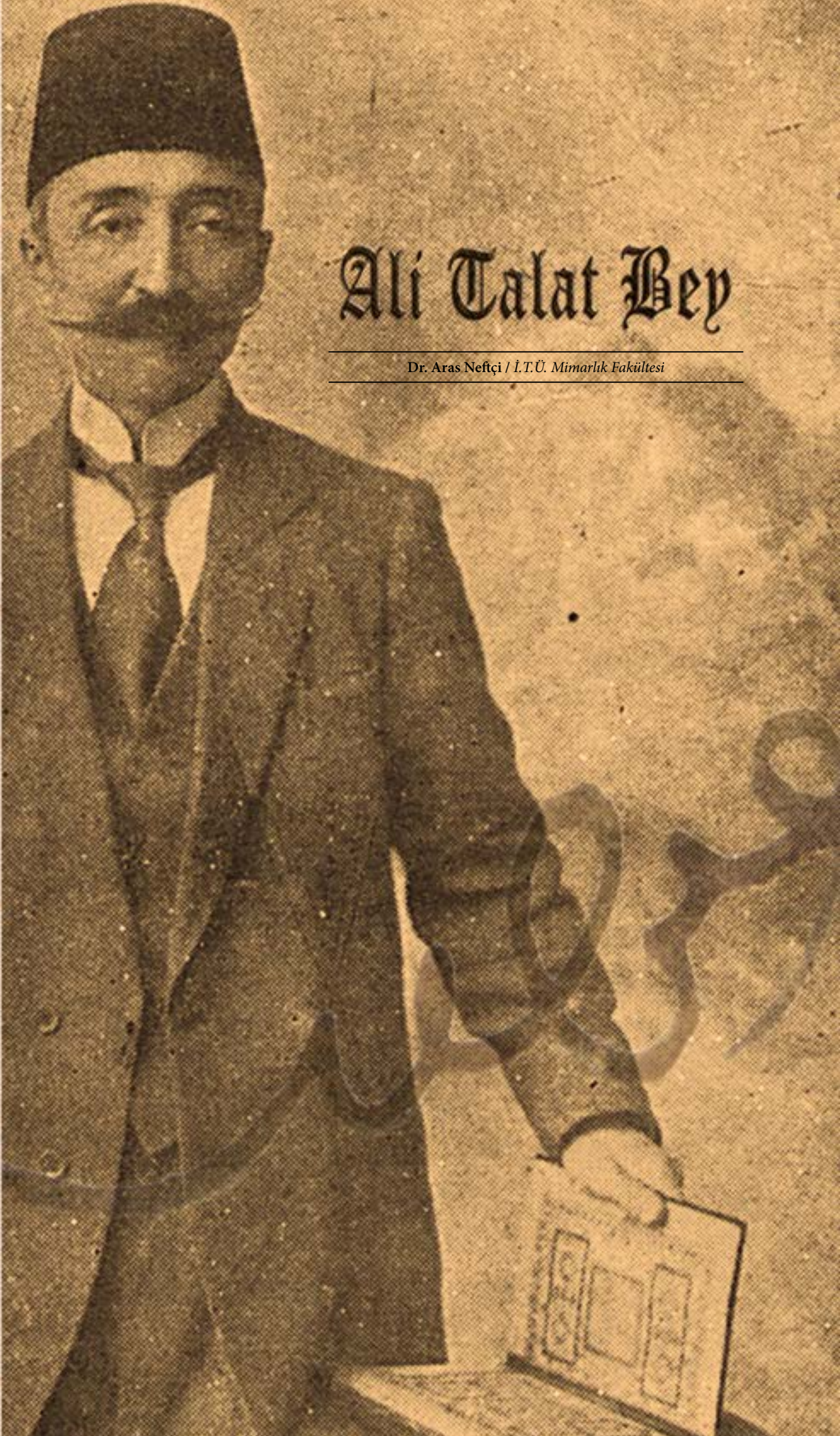

Ali Talat Bey

Dr. Aras Neftçi / İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi

BRIT
O
R

İstanbul Şehremaneti Kordon Kalemî memurlarından Abdullah Şefik Bey'in oğludur. 1869 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiş, Sıbyan mektebinde dini ilimleri ve Kocamustafapaşa Askerî Rüştiyesini tamamlamış, Sanayî Nefise'nin resim bölümüne devam etmiştir. 1888 yılında da Hendese-i Mülkiye Mektebine girmiş, 1895 tarihinde Hendese-i Mülkiye Mektebi'nden birincilikle mezun olmuştur. İki diploması olduğu ve Fransızca'yı okuyup yazdığı bilinmektedir¹.

Ali Talat Bey

20 Şubat 1895 tarihinde 26 yaşında iken 800 kuruş maaş ile Hendese-i Mülkiye Mektebi Fenn-i Mihanik Muallim Muavini olarak tayin olmuştur. 25 Haziran 1889 tarihinde Sanayî madalyası almıştır; 11 Nisan 1895'te kendisine rütbeyi Rabia (dördüncü rütbe) verilmiştir. 17 Haziran 1909 tarihinde 2000 kuruş maaşla Şehremaneti Heyeti Fenniye Mimarlığına; 13 Temmuz 1909 tarihinde 2500 kuruş maaşla Evkaf-ı Hümayun İnşaat ve Tamirat İdaresi Müdür Muavinliğine nakledilmiştir. 14 Haziran 1910 tarihinde 250 kuruş maaş ilavesiyle memuriyetine ilaveten Mühendis Mektebi "Kargir Usul-u İnşaat" ders muallimliğine tayin olmuştur².

Mühendis Mektebi Muallimi Kemaleddin Bey, Fenn-i Mimari (bina bilgisi) dersini; Muallimi Talat Bey, Kargir ve Ahşap İnşaat (yapı bilgisi) dersini vermekteydi.

Çeşitli devlet kurumlarında görev almıştır. Şehremaneti Heyeti Fenniye Mimarlığı, Evkaf Nezaretî Heyeti Fenniye Müdür Muavinliği, Şehremaneti Heyeti Fenniye Mimarlığı görevlerinde de bulunmuştur. Klâsik Türk yapı sanatı üzerinde çalışmayı istediğinden Evkaf Nezaretine girmiş, Heyeti Fenniye Müdür Yardımcısı olmuş, 1919 yılında da Evkaf Nezaretî Heyeti Fenniye Reisliğine getirilmiştir (Konyalı 1948: 126).

Bu kurumlardan Evkaf Nezaretî'nde çalışırken Mimar Kemaleddin Bey ile tanışmıştır. Birinci Ulusal Mimarlık Akımı olarak adlandırılacak olan ve bir millî Türk mimari tarzını oluşturmayı hedefleyen akıma öncülük yapmışlardır.

Ali Talat Bey

Proje ve uygulamasını yaptığı başlıca eserleri Beşiktaş İskelesi (1913), Üsküdar İskelesi (1906-yıkıldı), Kuzguncuk İskelesi ile İstanbul'da bazı türbelerin restorasyonunu üstlenmiştir (örnek olarak, Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi).

Şubat 1912 tarihli ders programında, Mühendis Ali Talat Efendi'nin verdiği ders, 5. Sene haftada 4 ders "kargir inşaat ve projeleri"; 6. Sene, haftada 3 ders "ahşap inşaat ve projeleri" idi³.

Ders nazırı Mösyö Furhhaymer'in Ekim 1914'te Nafia Nezaretine yazmış olduğu yazıda, Mektebin Fenn-i Mimari muallimi Kemaleddin Bey ile Kargir ve Ahşap İnşaat muallimi Ali Talat Bey'in program gereği ders saatlerinin artmış olduğunu ve bu iki dersi verecek başka bir muallim olmadığı için, ders programına devam etmelerini talep etmektedir. Gelen cevapta ise, haftada beşer saatten fazla ders vermeleri istenmektedir⁴.

1 İ. H. Konyalı "Mimar Koca Sinan" kitabında babasını adını Ali Şefik ve Tokat'ta doğduğunu söylemektedir s. 125, BOA. Sicilli Umumi'de ise baba adını Abdullah ve İstanbul'da dünyaya belgelenmektedir.

2 BOA. Sicilli Umumi

3 İTÜ. Kurum Arşivi, MÜM. 22/54.

4 İTÜ. Kurum Arşivi, (Mühendis Mekteb-i Âlisi)MÜM. 25/70.

Ali Talat Bey'e ait mühür (İ.T.Ü. Arşivi)

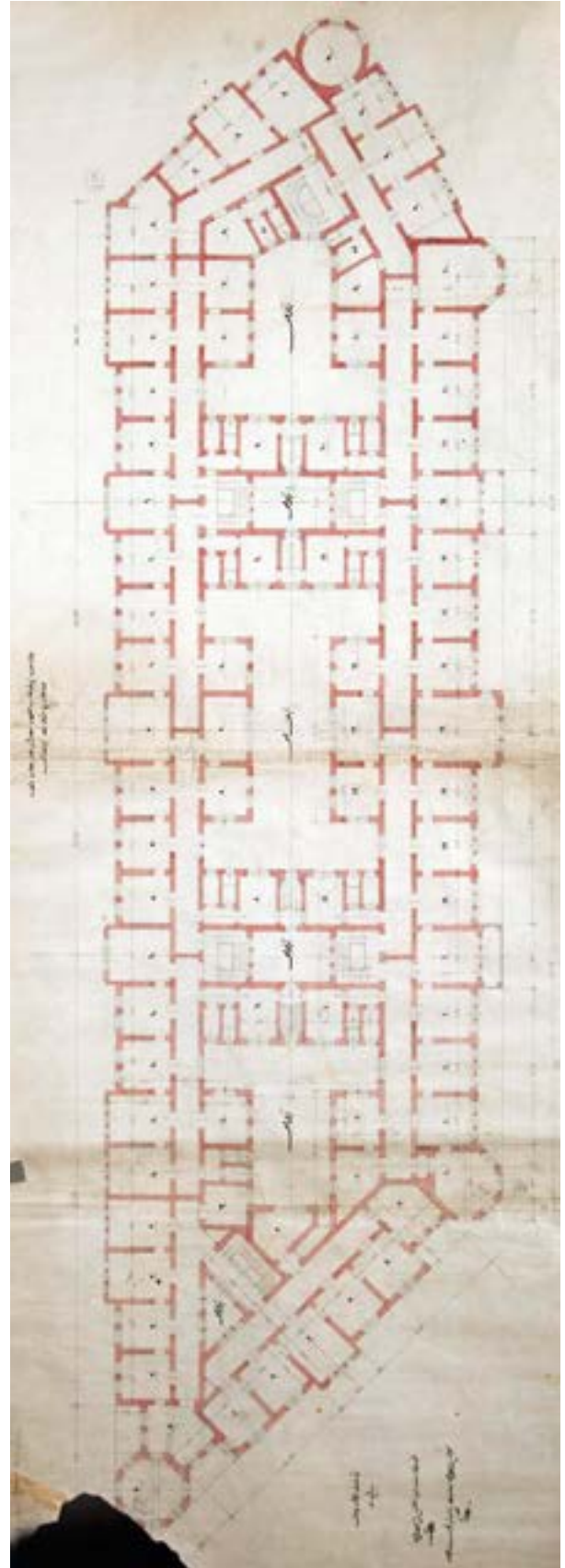
Nafia Vekâletine 16 Temmuz 1927 tarihinde yazılan yazıda Mimar Kemaleddin'in, Mimar Sinan türbesinde gömülü olan Ali Talat'ın yanına gömülmek istediğini yazmaktadır; fakat vefatından sonra bu isteği yerine getirilmemiştir.

1922 tarihinde vefat eden Ali Talat Bey Mimar Sinan türbesinde defedilmiştir. Mezar taşında yazı bulunmamaktadır; sonradan bir mermer çerçeve içine tanıtıcı bir yazı konulmuştur.

Ali Talat Bey'in vefatından sonra, şekilleriyle birlikte 14 formadan oluşan "Kargir İnşaat" kitabının, Muallim Ali Ziya Bey tarafından eksik kalan kısımları tamamlanmıştır. Talat Bey meslektaşlarına gösterdiği saygı ve sevgi, Mektepte bıraktığı unutulmaz çalışma ve özveri çabalarının yanında, eşinin bugünlerde sıkıntılı bir dönem geçirdiği için bütün telif haklarını Ali Ziya Bey'in, merhumun eşine devrettiği Vekâlete yazılmıştır. Aralık 1925 tarihinde de buna benzer diğer kitaplarının gelirinin ailesine verileceğini yazışmalarda görmekteyiz⁵.

Nafia Vekâleti, Mühendis Mektebine, henüz basılamayan ve Merhum Mühendis Talat Bey tarafından yazılan *Ahşap İnşaat ve Doğramacılık* kitaplarının, bir eğitim komisyonu tarafından incelendiğini, istenilene uygun olduğunu ve basılmasının uygun olduğunu 2 Ocak 1927 tarihli yazıda bildirmişlerdir⁶. Kitabın sonradan forma usulü basıldığı ve abonelik için kayıt alındığını gösteren liste bulunmaktadır⁷.

22 Mayıs 1927'de Türk Mühendis Birliği başkanı tarafından Mühendis Mektebine yazılan yazıda, Ali Talat Bey'in hanımının vefatından duydukları üzüntüyü belirtmektedirler ve varisi olmadığı takdirde kitabın (Doğramacılık Marangozculuk ve Silicilik) basılmasına (taş veya harf baskısı) talip olduklarını yazmaktadırlar. Sonraki yazışmalarda Mektep, Ali Talat Bey'in varisinin kız kardeşi olduğunu ve

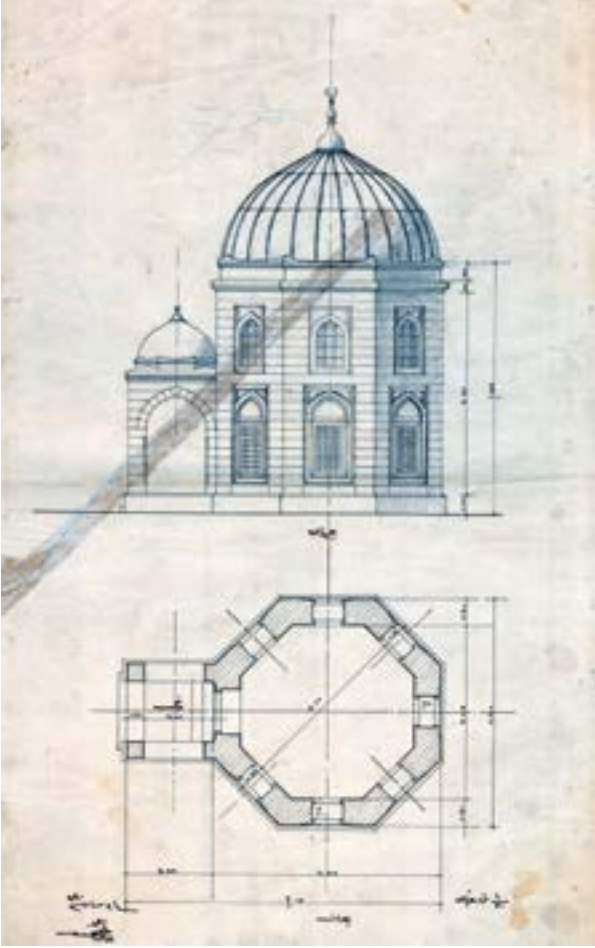
Beyoğlu Tepebaşı civarında, Sultan II.Bayezid Vakfından boş arsa üzerine yapılması tasarlanan apartman projesi (Ali Talat Bey, 1909, Vakıflar Arşivi)

5 İTÜ. Kurum Arşivi, MÜM. 71/48.

6 İTÜ. Kurum Arşivi, MÜM. 78/22.

7 İTÜ. Kurum Arşivi, MÜM. 78/22.

8 İTÜ. Kurum Arşivi, MÜM. 79/53.

Nezaret Döneminden Barbaros Hayreddin Türbesine ait proje
(Ali Talat Bey, Vakıflar Arşivi)

kitabı kendilerinin basacağını belirtmektedir⁸.

Ali Talat Bey'in eşi Zehranigâr Hanım'ın, 26 Aralık 1926 tarihli makbuzda "Kargir İnşaat" kitabı satışından 50 lira aldığına dair mühür basmış olduğu görülmektedir⁹. Kitapları genelde vefatından sonra meslektaşları tarafından tamamlanarak basılmıştır.

Ali Talat Bey'in yazdığı başlıca kitaplar:

- İnşaat ve İmalatta Vahit Kiyâs Fiyatı Yahut i İşçilik (4 cilt) 1922¹⁰.
- Ahşap İnşaat, 1341.
- Ahşap İnşaat Eşkâli, 1341.
- Kârgir İnşaat, 1327.

Kaynakça

İbrahim Hakkı Konyalı, 1948 *Mimar Koca Sinan*, Yay. Nihat Topçubaşı, İstanbul.

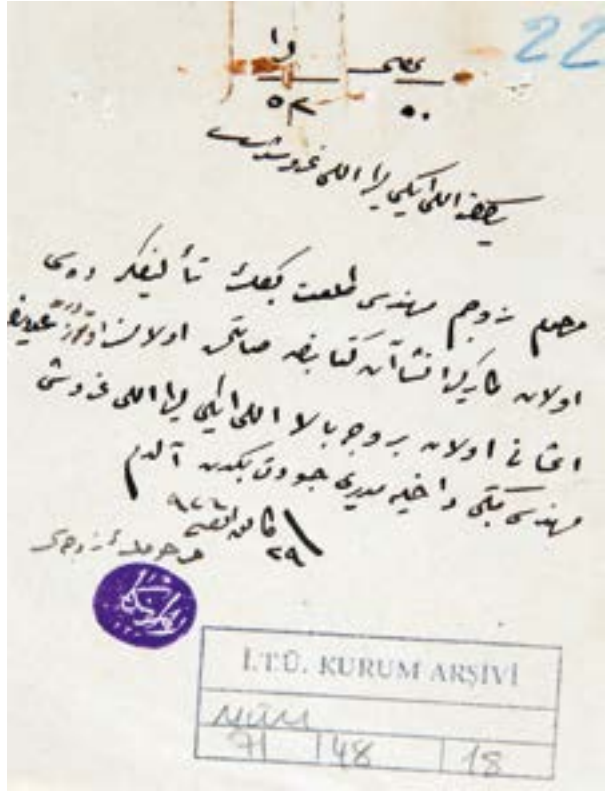
İ.T.Ü. Kurum Arşivindeki Osmanlıca Verilerin Günümüze Uyarlanması Kataloğunun yayınlanması, 2007-2008. Proje yürütücüsü: Aras Neftçi.

Firuzan Baytop, 2011

Osmanlı'da İnşaat Uygulamaları ve Birim Fiyat Saptamaları ile İlgili, 1340(1922) Eski Türkçe Baskılı Bir Belge Kitap, *Mimarlıkta Malzeme*, sayı: 4, İstanbul, s. 84-95.

Ali Talat Bey'in mezarının üzerindeki yazı

Talat Bey'in eşi Zehranigâr hanımın mühürünü taşıyan makbuz yazısı

- Kârgir İnşaat Eşkâli.

- Fenn-i Mimari (Mimar Kemalettin Beyle birlikte), 1327.

- Fenn-i Mimari Şekilleri, 1926.

- Sanayi-i İnşaiyye ve Mimariyeden Doğramacılık Marangozcılık ve Silicilik İmalatına Ait Mebâhis, 1927.

9 İTÜ. Kurum Arşivi, MÜM. 7/48.

10 Bakınız Firuzan Baytop, "Osmanlı'da İnşaat Uygulamaları ve Birim Fiyat Saptamaları ile İlgili, 1340(1922) Eski Türkçe Baskılı Bir Belge Kitap".